

Pira Gindêhere (Cendere)

Dennis Dargul

Li Kurdistanê hejmerek pîreyan hene ku ji layanê hendesî ve wek yêkin. Hema hema kopiye yêkin ji layanê bikaranina amîran ve bigre heta dirêjahî û panetiya wan wek hevîn. Gelek gotûbêj li ser van pîreyan hene. Taybet çîrokên mîtolojîk, dişîbin hev û din. Dema kurd qala çîrokên xwe dikin, bes keçên xwe dikin qûrbanê wan pîreyane. Lê dema bi şewazeke zanistî em ser dîskînîn: Desthilatdaran ji bo keçên xwe ango xatûnên xwe, ev pîreyane avakirine ango bi meremên leşkerî durist kirine. Lê navê keç ango jinên xwe li van Pîreyan kirine.

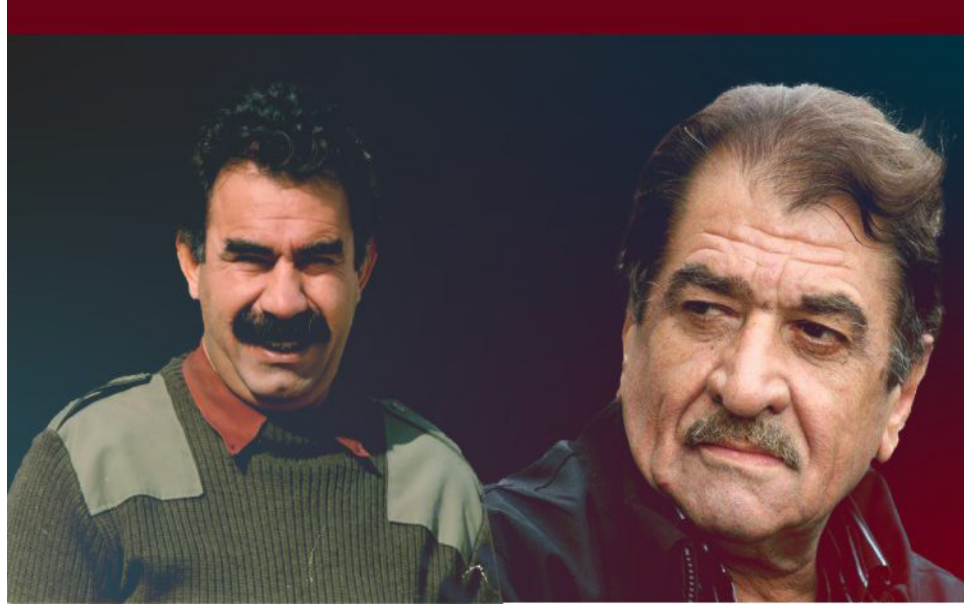
Pîreya Gindere: Li Bakurê Kurdistan Navçeya Kolik (Kehta) ya Semsurê ye. Yêk ji pîreyên herî kevin yê cihanê ye ku Evro jî tê bikar anîn. Miratek mezin ya dîrokîya ku li vî bajarê Kurdan yê Bakurê Kurdistanê hatiye avakirin. Navê wê Pîreya Kurdî Gendêre ye. Navê xwe jî Çemê "Gendê" digre. Rê wek derbaze Pîre bikar anîne û bûye Gendêrê. Lê Tirkan guhêrîne û navê Cendere lê kirine. Cendere jî pênasayekî gelek bê wete ye. Çemê Gindê yanî Çemê di nav Gindan de derbaz dibe. Nav çiyayên biçûk (tepe) de derbaz dibe. Yanî Bi Weteya "Gindê Rê": Bi zimanê kurdi dema li ser çemê re piyade derbaz dibin dibêjin: "Li ser Gendêr here..." Di nav demê de hatiye kin kirin ku koka Gindêrê jî çûnê, derbaz bûnê hatiye yanî "Here" dest nişan dîke. Ev Pîre di çîhek stratejîk ya bazirganiyê de hatiye avakirin ku bajarê antîk Perî jî, li heman deverê ye. Ev Dever herêma Desthilata Melîkiyaya Komageneya Kurdî bûye. Pîr, di serdema Roma de hatiye avakirin. Lê ji ber ku rêyek bazirgani bûye dîroka xwe digehîne serdema Hîttîtan. Serdema Împaratoriya Roma de ev pîr hate nûjen (193-211) kirin. Paşê navê wê kirin Pîra Septîmîus Severos. Ev Pîre: - Li Ser 2 kemberan hatiye avakirin. -7 Metre Ferehe -30 Metre Bilînde - 120m Dirêje - Duyem pîra mezine ku di Serdema Roma de hatiye avakirin. - Pîre bi kevirên birî ve û bê xerç hatiye avakirin. Taybetmendîya Pîra Ginderê, xerç bikar ne anîne û bi şewazeke sade avakirine. Di herdu serên Pîreyê bi hev re hatiye girêdan û nîveka wê wek kendalekê bestane. Pîre wisa avakirine ku li hemberî bûyerên xwezayî, karasat, erdhejan xwe rabigre. Pîra Dîrokî, 55 km ji navenda bajarê Semsurê dûre. 2 Qezayên Bajarên Semsurê Kolik û

Sincik ê bi hev ve girê dide. Ev Pîreye hem ji aliyê hendesê, amirên bikar anîne û şekil û şemala ve wek ya Pîra Delal ya Zaxo ye. Dema mirov van herdu pîreyan Rû bi Rû dîke. Dibîne ku ya heman serdemê ye û weke ku heman hostay dursit kiriye, hizir dîke. Hem cografîya Devera Zaxo hem jî cografîya devera Semsorê gelek dişibe hev û din. Çemê Ginderê jî hem mezinahî hem jî hecma va dişibe çemê Xabîrî. Pîra Ginderê: 120m dirêje Pîra Delal 115m bilinde Pîra Ginderê: 7m Metre Ferehe Pîra Delal 5 m bilinde Pîra Ginderê: 30 Metre bilinde Pîra Pîreyan kirine.

Delal 16m bilinde Di navbera Pîra Ginderê û Pîra delal de bes 2 cewazi hene. Ev jî Pîra Delal çavkaniyek zanistî li ser avakirina wê re heşt ser ne hatiye peyda kirin. Bes got gotên devkîne ku wek ku dema Ebasiyan de hatiye çêkirin. Lê ev ne raste. Ji ber ku hendeseya wê şewazê Kurdî-Romai ye. Lê Cewaziya li ser Pîreya Ginderê ewe ku bi latîni kîtabek li ser Pîrê hatiye nivîsin ku piştrastiya Serdema Împaratora Roma ye. Her wiha bi zimanê latîni ser keviran hatiye destnişan kirin ku Împaratoru Roma Septîmîus Severos ev pîre (193-211) jiber xatira Kurên xwe û Jina xwe avakirîye. Li Ser Derbazeyên Pîreyê 4 Stunên bilind aliye Sincikê hatine saz kirin ku wek xelat diyarî Kurên Xwe, Stunên layanê Kolikê jî ber xatira Hevjîna xwe avakirine. Di nav demê de 2 stûn hatine xera kirin û evro bes 2 stunên Hevjîn ê mane. Pîra Ginderê piştî Împarator Septîmîus Severos dimire desthilatdariyê radestî her du Kurên xwe Caracalla û Geta yî dîke. Geta Birayê xwe Carasalla ber çavê dayika xwe sere wî jêdike û desthilatdariyê dixwe destê xwe û bi tenê bûye Serokê Împaratoriya Roma. Dema layangirên Birayê wî cilên reş xwe kirin Geta bazar dibe û tevkujiyek mezin encamp dide. Ev pêzanî di pertukên zanistî de jî hatiye piştrast kirin. Ev devera Em qala wê dikin Herêma Melîkiyaya Kurdî ya Komagene ye ku 5 bajarên mezin di bin kontrola wen de bûye. Evro ev Pîre: Heta 5 tenên giraniyê jî dikarin ser re derbaz bibin. Heta îro jî ev Pîra Ginderê wek xwe maye û hatiye parastin. Hatin û çûn jî heta sala 2002ê edî Hikûmeta Tirkîyê biryar stand ku ji bilî giraniya 5 tenan, tirimbêl ser re derbaz nebin û di 500m nêz Pîra Ginderê pîreyek nû avakirine.

Bi dengê Şêrko Bêkes, helbesta ji bo Rêber Apo nivîsandî

Helbestvanê Kurd Şêrko Bêkes di dema Rêber Apo dîl hatî girtin de ev peyama da bû: "Ev der Silêmanî ye, ev çend roj e xemginiyeke mezin li ser vî bajarî heye. Li ber çavên cihanê Rêber Apo girtin, lê nekarî ruhê Kurdan teslîm bigirin. Amedê çawa ji Silêmaniyê vedqetînin, Newroz çawa bê agir dibe?" Beriya 25 salan Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan bi Komployek Navneteweyî ku gelek hêz û dewletên hegemon ên cihanê destê wan di nav de hebû, li Kenyayê hate girtin û li Girtîgeha Îmraliyê ya li Girava Îmraliyê hate bi cih kirin. Di dema komploya navnetewî ya li dijî Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan de, di sala 1999'an de Helbestvanê Kurd

Şêrko Bêkes qesîdeyek li ser Rêber Apo dinivîse. Şêrko Bêkes di peyama xwe de wiha dibêje; "Ev der Silêmani ye, ev çend roj e xemginiyeke mezin li ser vî bajarî heye. Li ber çavên cihanê Rêber Apo girtin, lê nekarî ruhê Kurdan teslîm bigirin. Amedê çawa ji Silêmaniyê vedqetînin, New-

roz çawa bê agir dibe? Gola Wanê çawa dikarin ziwa bikin? Ev der Silêmaniyê ye, hemû dilên vî bajarî wek sêva darekê dilerizin, ji bêkesiya gelekî re xemgîn dibin. Ev xemgîniyeke neteweyî ye, min xewina perperokê dît. Ez digirîm û çavên min li Amedê ye."

Sudoku: Bersiv 58									Sudoku:Pirs 59								
9	2	6	1	7	4	3	5	8			2	3		6	4		1
7	3	5	8	2	6	1	4	9									6
4	8	1	9	3	5	6	2	7			2		9			5	7
3	6	9	5	8	7	2	1	4		8	5						3
8	1	2	4	9	3	7	6	5		6		5		1		2	
5	4	7	2	6	1	9	8	3	7						9	4	
6	9	8	3	4	2	5	7	1	8	2		6		3			
2	5	3	7	1	8	4	9	6	4								
1	7	4	6	5	9	8	3	2	6		1	9		5	8		

FERHENG A BIWÊJAN

- Ez dikim li te dibare:**
 - Ez kedê didim, tu sûdê jê digirî
- Ez çi bikim, kurkê min ne sor e:**
 - Şansê min nîne; ez ne dewlemend im; ji ber xizaniya min qîmet nadin min.
- Feleka wî çep zivirî:**
 - Bi heman wateyê.
- Felek xayin e:**
 - Dema karê yekî li hev neyê hingê dibêje.
- Gotin, kûsi tu çima pisî, got, li eniya min nivîsî:**
 - Ji bo kesên her tim teşeqe tîn serê wan tê gotin.
- Here ser çem wê çem biçike:**
 - Bêşans e
- Here ser kaniyê wê kani biçike:**
 - Bi heman wateyê.
- Here ser şet wê şet biçike:**
 - Bi heman wateyê.
- Bi heman wateyê.
 - Îro ne roja me ye:
 - Îro li me nayê; îro şansê me nîne.
Ji xelkê re cih û war e ji min re erdê sar e:
 - Şansê min nîne; karê min li hev nayê; ji bo her kesî dibe lê ji bo min nabe.
Jîr e lêbelê bextkîr e:
 - Bêşans e:
Keleka wî qulibî:
 - Bextê rî reş e.
Kewê wî nexwend:
 - Şansê wî lê neda.
Qirdê me kor bextê me reş:
 - Şansê me nîne; karê me li hev nayê.
Qenc li me rast nayên, pis li me danayên:
 - Dema kesek nikaribe pêwîstiyên xwe pêk bîne; ti kes alîkariyê pê re neke û ew jî xwe muhtacê her kesî neke hingê tê gotin.
Sêwî çûn sergînan çêlekê di avê de rîx kir.
 - Dema karê yekî li hev neyê, şansê wî tinebe hingê tê gotin.
Sipeha wî beloq e:
 - Kî çî dîke xuya nake, lê dema ew lişteke nebaş dîke ya wî xuya dîke; kêmayiyên wî nayên veşartin; bextê wî reş e; şansê wî nîne, şeh di serê wî de dişke.
Spiya me belîqî:
 - Şansê wî lê neda.
Stiriya min beloq e:
 - Bi heman wateyê.
Stêra wî vemirî:
 - Kevirê wî qulibî; şansê wî çû; rewşa wî xirab bû.

Ji Pirtûka Ferhenga Biwêjan Ya Diyar Bohtî

Birîndara şer, DAIŞ û dewleta Tirk tirsandin: Sorxwîn Rojhilat

Fermandar Sorxwîn Rojhilat 18 salan li dijî zîhnîyeta bavîksalar û kevnepereşt tê koşîya, tirs xişt dilê DAIŞ û dewleta Tirk a dagirker. Fermandar Sorxwîn û Azadî Dêrik di êrişa hewayî ya dewleta Tirk a dagirker a li dijî navenda Federasyona Gaziyan de şehîd bûbûn.R-2

'Bi ramanên Rêber Apo ciwan ber bi azadiyê ve dimeşin'

Jinên Ciwan yê Bakur û Rojhilatê Sûriyê anîn ser ziman ku ev 25 sal in ku Rêber Abdullah Ocalan li Îmraliyê li ber xwe dide. Herwiha ciwanên jin dan tekezirin ku ciwanên cihanê bi fikir û felsefeya Rêber Apo ber bi azadiya wî ya fizîkî ve dimeşin.R-5

PERGALA ÎMRALÎYÊ PERGALA QIRKIRINA GELÊ KURD E

Komploya Navneteweyî ku di 9'ê Cotmeha 1998'an de li dijî Rêber Abdullah Ocalan hat destpêkirin bi diwarî didome. Ev 35 mehî bi ti awayî ji Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan tu agahî nayên girtin. Herî dawiyê bi rûdana erdheja Gemlikê fikarên derbarê tenduriştîya Rêberê Gelê Kurd de hê zêdetir bûne. Herwiha hate diyarkirin ku heyeteke CPT'ê di navbera 13-22'ê Sibata 2024'an de ji bo vekolana pêkanînen li ser kesên di girtîgehên ewlekariya bilind de tîn kirin, serdana Tirkîyeyê kir, lê bê ku serdana Îmraliyê bike vegeyriyê û ev yek jî hevkarîya CPT ya bi faşîzma Tirkîyê re dide xuyakirin.R-3

Di 3'ê salan de HRE 324 çalakîyên bibandor li dar xistine

Hêzên Rizgariya Efrînê bilancoya çalakîyên ku li dijî dagirkeriya Tirk û çeteyên wê li dar xistinê yê di navbera salên 2020 heyanî 2023'an de ragihandin. HRE'ê da xuyakirin ku hêzên wan di nava 3'ê salan de 324 çalakîyên bibandor li dar xistinê.R-3

'Şaredariyên demokratîk ji bo xizmeta gelan e'

Hevserokê Desteya Rêveberîya Xwecihî ya Kantona Cizîrê Silêman Ereb diyar kir ku li gorî hevpeymanî civakê xebatên şaredariyê wê birêve biçin û got; Şaredariyên demokratîk wê ji bo xizmeta gelan bibê cihê çareseriyê.R-6

'Jina şoreşger keziyên azadiyê dirêse'

9'emîn festîvala Wêje û Hunerê ya Jinan ku wê di 1 û 2 Adarê de bê lidarxistin, amadekariyên pêşwazîkirina nivîskar û hunermendên jin dike, da ku deng û rengê jinê diyar bike.R-7

Birîndara şer, DAIŞ û dewleta Tirk tirsandin: Sorwîn Rojhilat

Fermandar Sorxwîn Rojhilat 18 salan li dijî zîhniyeta baviksalar û kevneperestê têkoşiya, tirs xist dilê DAIŞ û dewleta Tirk a dagirker. Fermandar Sorxwîn û Azadî Dêrik di êrişa hewayî ya dewleta Tirk a dagirker a li dijî navenda Federasyona Gaziyana de şehîd bûbûn.

Xaka Kurdistanê bi xwîna pîroz a jinên li dijî sûcên qirkirina fikrî û fizîkî ya jinan pêk tînin, hate avdan. Şehîd Sorxwîn yek ji hezaran şehîdan e ku nûneriya tevgera azadiya jinan kiriyê û li ser şopa hevreyên xwe heta dawiyê meşiyaye. Sorxwîn Rojhilat sala 1985'an li gundê Girîkê yê bajarê Mako yê Rojhilatê Kurdistanê.

Sorxwîn ji malbateke welatparêz a ji eşîra Celalîyan e. Eşîra Celalîyan li hember dagirkeran serî hilda. Herwiha ji warê serhildêran Şêrin Elmeholî û Zeyneb Celalîyan e yên ku li hember zîhniyeta baviksalariyê li ber xwe dane.

Sorxwîn ji biçûkaniya xwe de Tevergera Azadiya Kurdistanê nas kir û ji ber siyasetên dagirkeran Kurdistanê û zilma li ser jinan di 2006'an de

tevlî têkoşîna tevgerê bû. Sorxwîn li Akademiyên Şehîd Bêrîtan û ya Şehîd Zîlan perwerde dît û xwe li gor qonaxê pêş xist. Çiyayên Rojhilat, Qendîl, Botan, deşta Rojavayê Kurdistanê û kolanên Kobanê şahidê têkoşîna wê ne. Di 2014'an de dema ku hovîtiya DAIŞê li Kobanê gihîşt asta herî bilind, jinên Bakur, Başûr û Rojhilatê Kurdistanê berê xwe dan Kobanê û destanên lehengiyê nivîsandin.

Fermandar Sorxwîn bi rêya taktîkên xwe yên li dijî DAIŞê tirs xist dilê dijminan û bû pêşenga berxwedana Kobanê. Di berxwedana xwe ya li hember DAIŞê de birîndar bû lê tevî birîna xwe û jîdestdayîna ronîya çavê xwe jî, berxwedana xwe ya dirokî li Kobanê domand. Li vê dawiyê fermandar Sorxwîn li navenda Gaziyên Şer

a Herêma Bakur û Rojhilatê Sûriyeyê dima, ji bo tevahî hevriyên xwe yên gazî bû çavkaniya coş û kelecane. Di 11'ê Sibatê de dewleta Tirk a dagirker bi balafirkeke bêmirov êrişî avahiya Federasyona Gaziyana Bakur û Rojhilatê Sûriyeyê ya li Qamişlo kir. Di encamê de herdû fermandar Sorxwîn Rojhilat û Azadî Dêrik şehîd

bûn. Cenazeyê şehîd Sorxwîn li Pakrewangeha Şehîd Dicle ya li bajarê Kobanê li ser wesiyyeta wê hat veşartin. Cenazeyê fermandar Azadî Dêrik jî li Goristana Şehîd Xebat û Rojhilatê Sûriyeyê ya li Qamişlo kir. Di encamê de herdû fermandar Sorxwîn Rojhilat û Azadî Dêrik şehîd

Ramangeh

Yê min nas neke, ez jî wî nas nakim

Zozan Cizîrî

21'ê Sibatê Roja Zimanê Dayîkê ya Cihani isal ji li piraniya bajarên Kurdistanê bi çalakîyên cur bi cur ên girseyî hat pîrozkirin. Di hemû daxuyanîyan de gelê Kurd israra xwe ya ji bo paraştina zimanê kurdî eşkere kir. Her wisa dawaxza ku divê êdî zimanê kurdî ji aliya dewletan ve wek zimanek fermî were naskirin destnîşan kirin. Pir balkêş e îro ji 40 milyonan zêdetir insanên Kurd bi zimanê Kurdî diaxivin. Lê wekî dewletên ku welatê me Kurdistan dagir kirine dewleta Sûriyê, Tirkiyê û Iranê hîna zimanê kurdî wek zimanê gelekî fermî nepejirandin. Di dibistanên girêdayî van dewletan de mafê tu Kurdêkî/ê nîn e bi zimanê xwe yê dayîkê biaxive û bixwîne. Ji bo wê siyaseta qirkirin û bişaftinê sed sal in bi rêbazên dijminane li ser ziman, çand, nasname û giştî hebûna gelê Kurd ferz dikin. Belê hêzêke ku zimanê te qebûl neke, bêrêziya herî mezin destpêkê li hemberî dayika te dike. U kî dikare qebûl bike ku hinek bêrêziyê li hemberî dayika wî/wê bikin? Li vir hejra ye mirov kevanekekê veke û pendeke balkêş a mamoşteyê nemir Mûsa Enter destnîşan bike. Di dagheha dewleta Tirk de Apê Mûsa wek zanyarekî Kurdperwer û bi xwe bawer li hemberî pirseke dozger dibêje, "Eger zimanê min ê dayîkê himên dewleta te dihejîne, te wateya te dewleta xwe li ser zewiya min lê kiriyê!" Bi vî awayî Ew sistema daraza dewleta Tirk bêmînet dike, dixe ber lêpirsînê û pûç dike.

Fikra ku em ji dersdarê xwe yê mezin Apê Mûsa digirin; hebûna Kurd û Kurdistanê heqçetake civakî ye û nabe were înkarkirin. Gelê Kurd hîn navê yek ji van dewletên mijara gotinê jî nebû, her hebû û wê her hebe. Mirov ku bi zimanê xwe yê dayîkê bixwîne, binivîse û fêrî zanîsta xwe ya civakî bibe, mafekî herî rewa yê însani ye. Helwesteke exlaqî û civakî ye. Ev maf çawa ji bo her gelekî derbasdar e, ji bo me Kurdan hîn zêde derbasdar e. Di vê wateyê de girîng e em vê carê berê pîrsên xwe biguherin û wek helwesteke civakî bibêjin, "ew dewleta min nas nake, ez çima wê nas bikim!" Jixwe yek ji van dewletên dagirker ên li ser erdên Kurdistanê, li xwestekê di erêkirina gelê Kurd nehatiye damezrandin. Wê çaxê destpêkê hebûna van dewletan a li ser erdê Kurdistanê ne rewya ye, ne ji fermî ye û ji nîqaşê re vekiriyê.

Ji bo wê sert e her Kurdek mala xwe bike dibistan û ji dewletan bêmînet zarokên xwe bi zimanê xwe yê dayîkê perwerde bike. Ango her malek divê bibe dibîstaneke dayîkê û wê rolê herî zêde jin û dayîk dikarin pêk binin. Elbet sazî, mamoşte û kedkarên zimanê kurdî wê cardin hewl bidin zimanê kurdî li ser asta cihanê bikin zimanek fermî. Lê ji bo wê sert e malbat destpêkê ji bo rûmet û kerameta xwe ya civakî qîma xwe pê neynin ku zarokên xwe li ber deriyê dibîstanên sistema dagirkeriyê bigerin.

‘Jina şoreşger keziyên azadiyê dirêse’

9'emîn festîvala Wêje û Hunerê ya Jinan ku wê di 1 û 2 Adarê de bê li darxistin, amadekariyên pêşwazîkirina nivîskar û hunermendên jin dike, da ku deng û rengê jinê diyar bike.

Bîrûc Resûl/Qamişlo

Li Kantona Cizîrê amadekariyên lidarxistina 9'emîn festîvala Wêje û Hunera Jinê tên kirin. Festîvala ku salê carekê ji aliya Desteya Çandê ya Kanton Cizîrê ve bi hevkarîya Tevgara Çand ya Hîlala Zêrîn tê organizekirin, wê isal di 1 û 2'ê Adarê de bê li darxistin. Festîvala Wêje û Hunera Jinê cara yekemîn di sala 2015'an de hat lidarxistin û her sal bi naverokek dewlemendtir tê lidarxistin. Her wiha isal wê festîval bi dirûşmeya 'Jina Şoreşger Keziyên Azadiyê Dirêse' li Navenda Çand û Hunerê ya Mihe-mez Şêxo ya li Qamişlo were li darxistin. Bi armanca xurtkirina girêdana hemehengiyê di navbera hemû jinên Bakur û Rojhilatê Sûriyê de, wê her jin li bi çand û rengê xwe yên taybet beşdar bibe. Herwiha wê keda jina perwerdekîrî û nivîskar jî bê ronî kirin. Festîvala Wêje û Hunerê ya jinan wê belê dergoş û bingeha pêşxistina jinê. Di derbarê amadekariyên lidarxistina festîvala Huner û Wêjeya jin berdevka Dîwana Wêjeyê ya Bakur û Rojhilatê Sûriyê Narîman Evdikê û kordinasiyona Hîlala Zêrîn a Bakur û Rojhilatê Sûriyê Mizgîn Çolaq ji Rojnemaya me re axivîn. Narîman Evdikê wiha dest bi axaftina xwe kir: "Serlêdanên ji bo beşdarbûna festîvalê di meha çile de dest pê kir û wê 20'e Sibatê de bidawî bibin. Festîval li kantona Cizîrê wê bê li-

Narîman Evdikê

Mizgîn Çolaq

tabloyên herî balkêş û berhemên herî xurt, wê di roja 2'emîn de ji aliya tevli festîvalê bibin. Kesên ku dixwazin tevli bibin wê karibin berhemên xwe bi zimanê Kurdî, Erebî û Suryanî pêşkêş bikin. Nirxandina berheman jî wê li ser her sê zimanan çêbibe. Em di 9'emîn festîvala çand û hunera jinê de cihê xwe wekî komîteya amedkar digirin, ev demeke baş em hazirtî û amadekariya festîvalê dikin. Wekî te zanîn ku beşê di nava festîvalê de xwe digire, wêje, huner, çand, şewekarî, çirok, helbest û gotarên wêjeyî, her wiha kesên ku tevli bibin jî wê modêyên temenê wan di ser 18'ê safî de. Em ê heya 20'ê miha Sibatê berheman û tabiloyên şewekariyê bigirin."

Bernameya festîvalê

Berdevka Dîwana Wêjeyê ya Bakur û Rojhilatê Sûriyê Narîman Evdikê di dawîya axaftina xwe de da zanîn ku festîvala wêje û hunera jin isal wê berferhtir be û wiha got: "Bernameya festîvalê wê isal bi tiştên nû û cuda wê were li darxistin. Bi hatina miha Adarê ku bi miha jinê tê naskirin, me

Pêşandana cil û bergên kurdî

Narîman balkişand li ser komîteya nerxandinê û wiha got: "Di her 2 rojên festîvalê de, wê berhem û tabiloyên şewekariyê werin pêşkêşkirin, li gorî

Helbestvana şehîdan a dilsoj; Hesîna Ehmed

Hemza Sêvo/ Qamişlo

Helbestvana kurd Hesîna Ehmed bi rihekkî şoreşgerî û bi dilekî şewat ji destpêka şoreşa Rojava ve xwe fêrî zimanê kurdî kir, bi hestdarî û hez-kirineke mezrin raştiyê pênuşê û bi dehan malik li ser şehîdan û gelê kurd hûnandiye.

Nivîsîna helbestê bi awayekî giştî hestekî tenik û xeyalkî berfêreh diwaxze, kesê/a helbestvan jî bi behreya xwe û bi palpiş-tiya hest, xeyalên xwe, peyv û ramanên watedar malikên zêrîn dihunîne. Ji ber ku jin di xwezaya xwe de xwedîya hestên nazik e, ger pênuşa xwe bi kar bine wê afrineriya xwe derxîne holê. Nexasim ku jina kurd ragira pênuşa nivîsîna helbestê be û bi zimanê dayîkê hestên xwe bine ser ziman. Li Rojava ji ber zexta qedexekirina hikumeta Şamê ya berî şoreşa 19'ê Tirmehê û bû sedema ku gelê kurd di di nav de jinên kurd jî hemû mafê xwe biminin. Piştî şoreşa 19'ê Tirmehê êdî jinan bi vîna xwe de hemû waran de xwe dan tekezirin. Yek ji van jinan berxwedêr jî helbetvana kurd, Hesîna Ehmed e. Hesîna Ehmed li nik ku bi dehan helbest nivîsandine û diwaneke de wiha dest nîşan kir: "Ji ber ku em weke gelê kurd jî zimanê xwe mehrûm mabûn û xwendina tîp, sirûdeke bi kurdî cihê şadeweriyê bû. Gelê kurd di bin zexteke pir mezin a hukûmeta Şamê û destlêdariyaya wê de bû. Piştî girûska azadiyê ya şoreşa Rojava veket û ala kesk û sor û zer li asmanê bajarên kurdan li ber ba ket. Piştî ewqas zexta mezin êdî derfeta kurdan çêbû û wê derbirin û hestên xwe binin ser ziman.

Jiyan û xwendin

Hesîna Ehmed di derbarê jiyan û xwen-

dina xwe de, wiha anî ser ziman: " Ez di sala 1975'an de, li gundê Teilkê yê girêdayî bajarê Qamişlo ji dayîk bûme. Min ji seretayî heya amadeyî bi giştî li dibistanên Qamişlo xwendiyê. Sedem jî ev yekê jî ji ber ku gundê me gelekî biçûk bû û dibistan jî lê tunebû. Ji neçarî jî ez û xuşkên xwe hatin bajarê Qamişlo û li mala kalikê xwe me dest bi xwendina xwe kir. Herwiha piştî wê bi demekê bavê min malek li Hililîyê kirî û ez û xuşkên xwe tê de bi cih bûn û me xwendina xwe berdewam kir. Piştî ku bavê min di sala 1988'an de çû ser dilovaniya Xwedê, êdî em bi malbatî hatin Qamişlo û li mala xwe ya li taxa Hililîyê bi cih bûn. Êdî min bawernameya amadeyî ya erebî bi beşê wêjeyî bi dawî kir û piştê ez di temenê 18 salî de zewcim. Ji ber zewacê û karê malê min xwendina xwe ya erebî berdewam nekir. Lê piştî demeke dirêj û bi destpêkirina şoreşa Rojava re min dest bi nivîsîna helbestê kir. Di heman demê de, di sala 2014'an de Yekîtiya Rewşenbîrên Kantona Cizîrê hate damezrandin û ez weke endam tevli wê bûm."

Berhemên wê

Helbestvana jin Hesîna girêdayî berhem û gotarên xwe jî wiha axivî: "Yekem helbesta ku min nivîsand, li ser şehîdan bû, lewma min navê dîwana xwe kir Wa Şehîd. Herwiha min ev dîwan bi rêzbandî û awayê nûjen helbestên xew hûnandin. Dibe ku dîwana min a bi navê Wa Şehîd kêmasî di warê asta xeyal û nivîsînê de hebin. Lê dîsa ew helbestên min gavên destpêkê bûn jî nivîsîna helbestê û aliya wê yê wêjeyî hinekî lawaz bû. Li aliya din jî bi rastî terzê nivîsîna kilasîk bi min gelekî zehmet bû, gîha astekê ku min hevî û omîd jî fêrbûna helbestên bi rêzband û kevnara kurdî kir. Lê bi saya piştişgîriya hevjinê xwe ku ew jî helbestvan û nivîskar e, herwiha mamostê xwe Salihê Heydo, ez fêrî kilasîkiyeta helbestê bûm. Bi xwendina azadiyê ya şoreşa Rojava veket û ala kesk û sor û zer li asmanê bajarên kurdan li ber ba ket. Piştî ewqas zexta mezin êdî derfeta kurdan çêbû û wê xwerû bi terzê kilasîk û asteke wêjeyî

Fêrbûna zimanê kurdî

Helbestvana jin têkildarî fêrbûna zimanê kurdî wiha got: "Bi destpêkirina şoreşa Rojava Ore êdî li Rojava gelê kurd vejîn da. Di wê demê de evîneke mezin ji şoreşê re hat dayîn, ji ber ku bi şoreşê re azadiya gelê kurd hat çûrosandin. Ez jî bi hezkirin û xwestekeke pir mezin tevli xebata rewşenbîrî bûm û min xwe fêrî zimanê kurdî kir. Fêrbûna min ji zimanê kurdî re jî bi rîya astên zimanê kurdî yên ku li nav taxan dihatin dayîn bû. Min di wê demê de 3 astên kurdî bi dawî kirin. Di odeyêke biçûk de ji hejmara xwendekaran re tê de tunebû ku piraniya şagirtan jî jinên bi temen mezin bûn, me waneyên ziman dîftin. Fêrbûna kurdî di wan astan de ji bo me serkeftina herî mezin bû. Di destpêka de jî ber ku min nizanibû bi kurdîya latînî binivîsinim, min helbestên kurdî bi tîpên latînî divîsandin û piştî ku ez fêrî latînî bûm, min helbestên xwe veguherandin kurdîya latînî.

Ciwan û Medya Civakî

Sîpan Şînda

Civak û pêdiviyên civakê her tim li gorî demê têne guhertin. Di heyamên berê de, guhertin li gorî iro gelekî hêdîtir çêdibî û bandora wê ya li ser civakê jî ne bi qasî guhertinên iro bû. Tiwibê wan guhertinan li gorî yên iro tengtir bû û bandora wan jî siviktir bû.

Di heyamên berê de civak jî bo guhertinan ne amade bûn. Dema guhertinek çêdibû, yan jî tiştek nû derdiket civak li himberî wê sa-qis diman û gelek jî li himberî wê tişta nû disekinrin. Qebûl nedikirin. Lê îro him dewran, him jî meji û mentallta civakê hatiye guhertin û jî ber wê tiştên nû wan gelekê şaqis mayî nahele. Her çend mirov jê fêm jî nekine, lê belê nerazibûna wan cudatir e nemtir e. Ev jî bi saya serê xwendinê û teknolojiya pêşkêti ye. Asta teknolojiya iro gihayiyê, astekî gelekî bilind e û tiştên nû derdikêvine jî, di heman demê de xwe digihinim hemî deverên gerdîne. Îcar di nav civakê de ji hinek beş hene jî guhertinan re vekirîtin û guhertinên nû zûtir dihevinin û pîtir di bin bandora wan guhertinan de dimînine. Gelo niha yek jî wê bipirse û bêje di roja me de tişta herî zêde bandorê li ser ciwanan dike çiyê, hûnê çî bersivê bidîne? Bê goman hûnê nebêjîne di û bavîn, newe! Jan ji mamoşte û heval û hogir in. Heke hûn bêjîne dûtûbab in, wê ciwan kenê xwe li we bikine. Ji ber ku tişta iro herî zêde bandorê li ser ciwanan dike, teknolojî ye û girêdayî wê jî medya civakî ye. Îro teknolojî bûye perçeyek yê jîyana me. Heta gelek kes hene ku êdî girêdayî wê bûne û jî bêyî wê nikarinê bişîne. Dema telefona wan ya deştan ne li deştan wan de be, hedar û tebatan wan nayê û tu dibêji qey wan mejiyê xwe wînda kiriyê. Ya rast teknolojiyê mejiyê civakê jî kor kiriyê. Bi taybetî jî nivşên nû bûne êxsrîte teknolojiyê. Ewqasî girêdayî teknolojiyê bûne, dema dûtûbabê wan yan jî hinekî din gazî wan dikine, êdî demê wan jî nabihîsîne. Dûtûbabê wan deh tiştan jî wan re dibêjîne, lê hawa wan jê nîne. Heta dikarin tiştêkê li wan bidine kirin, bezê çawa wan sor dibe. Di rê de diçêne nafekine peşîya xwe, jiber ku qavên wan li telefona wan de ye. Medyayên civakê yê wê Instagramê, facebookê, Xê, tîktokê, snapchatê bûne cihê civat û hevdiîtina wan. Ew êdî her tiştê xwe jî wêdî dişopînin, xwe li wan platforman de dibînin. Çi tişta dikine hema cih de di platforman de bar dikine û bi "şopînerên" xwe re parve dikî-ne; û keyfêke gelekî mezin jî jî vê diştînine. Heta wêlê lê hatiye, dema yek pîrsekê jî yekê dike, dibêje feke Instagrama min û min bişopîne tê bizanî. Belê mixabîn ev platformê nemê êdî bûne cihê bazirganîyê jî. Gelek kes di wan platforman de diravan qezene dikine. Heta gelek kesan êdî tiwibên exlaq û etîkê jî çirandine û ev platform kirine cihê pêşengeha laşê xwe. Jixwe eva hene bi taybetî mijarîk etî û felsefeyê ye ku li ser biponijî û analîzan bikin. Belê, îro ciwan heta zarok jî ketîne di wan pencevî teknolojî û medya civakî de. Bi taybetî jî nivşên di navbera 13-25 salî de êdî bûne êxsrîte medya civakî. Heta temenê beşîr jî de. Dûtûbab jî di vî warê de gelekî xemars in û di peyriwa xwe nayîne cih. Bê goman ev qunek jî wê mijarê re teng e û têrê nake. Lê belê min xwest hema hişyarîyek kiçîk be jî, ez vê binime bîra we.

Çîroka serkeftinê ya du jinên ciwan

Zahraa Hatem Qamh û Rayan Îsmail yên ku xwedî pêwîstiyên taybetin di qadên cuda de astengîyan derbas dikin û serkeftinan bi dest dixin.

Zahraa Hatem Qamh û Rayan Îsmail yên ku xwedî pêwîstiyên taybet in rûxmê pîrsîrêkên tendirûstiyê jî dixwazin di her qada jîyanê de kar bikin. Her du jinên ciwan ên ku bi tevgerêk kêr serkeftinek girîng bi dest xistin, ev bang li jin û zarokên keç dikin: "Li tiştên ku hûn jê hez dikin bigerin, ne li karê ku ji we re tê pêşniyar kirin an pêşkêş kirin û hewl bidin ku bigihîjin tiştê ku we kêfxweş dike."

Ji roja dayikbûnê ve li hemberî nexweşiyê têdikoşe

Zehraa Hatem Qamh a 31 salî ji bajarokê Kferhîlî yê navçeya Sidonê li başûrê Libnanê, ji ber pîrsîrêkên dayika xwe bi sezaryanê hatiye dinê. Zehraa Hatem Qamh a ku dema tê dinê bi zerîkê ketiye, li gorî dayika wê dibêje destwerdana dereng a bijîjkî bûye sedem ku nexweşîya serebral palsî (felca mêjî) derbas bike. Zehraa Hatem Qamh piştî ji dayikbûnê rastî gelek pîrsîrêkên tenduristiyê, wek nexweşiyên pêşketinê, astengkirina tevgerê, çelsîya masûlkan, bihîstin û axaftinê hatiye.

Di teşhîskirinê de dereng mane

Dayika Zehraa Hatem Qamh, Olfat Qamh got: "Dema zaroka min hat dinê min metirsiyê xwe jî bijîjk re got lê bijîjk diyar kir ku tîrsa wê jî ber hestan pêş dîke-ve di encam de teşhîskirinê de dereng ma. Zahraa hîn sala xwe xelas nekir min ve bir cem norolojî. Piştî teşhîskirina norolojî me dest bi tedawiyê kir. Berî ku ew bigihêje temenê dibistanê, min ew amade kir li Komelêya Hevgirtin û Pêşketinê biçû dibistana kesên xwedî pêwîstiyên taybet. Piştê, min ew şand

Beşa Astengdarên Fêrbûna Dibistana Hossam Eddîne Herîrî. Zahraa perwerdeya xwe xelas kir û dest bi pîsporiya pişeyî kir. Keça min Zahraa hezkirinek mezin nîşanî werzîş û hunerên destan dida lê dibistana ku lê dixwend ev derfet nîn bû. Piştê min yek ji mamosteyên werzîşê Rahêner Îman Sabbagh nas kir. ew li zarokên xwedî pêdiviyên taybet xwedî derdiketin û wan di bikaranîna kursiyên bi teker de perwerde dikir."

'Werzîş min kêfxweş dike'

Zehraa Hatem Qamh serpêhatiya xwe bi wan gotinan anî ser ziman: "Destpêkê min nizanibû ez çî dixwazim û min dixwest, bi her werzîşê re bimeşim heya ku min mamosteyê werzîşê Îman Sabbagh nas kir, ku rêberiya min kir û min perwerde kir di lîstoka bocce de, lîstîkek ku bi topên hesinî tê lîstin. Lîstîka bocce xwedan dîrokekê dirêj e. Lîstîkek hêsan e, pîvana diyarî û hismendiyê hildigîre. Ji bilî atletîzm û bazdanê, ez di heman demê de tûrnûva û basketbolê jî dilîzim. Ez beşdarî tûrnûvayên werzîşê yên li ser asta herêmi li Beyrûdê û herêman dinor bûm. Werzîş min kêfxweş dike."

Li hember nexweşiyê têk neçû

Rayan Îsmail a 26 salî ku ji bajarokê Însar

me hene ku ji xewn û armancên kesên din mezintir in. Lê belê ji ber pîrsîrêkên min ên tenduristiyê di perwerdehiyê derketin. Min bi tenê dikarî heta pola dehemin bixwînim. Vê yekê şansên min ên peydakirina kar asteng kir. Dema ku min hunera Makrome li ser medyaya dijîtal dît, bala min kişand û min biryar da ku ez fêrî wê bikim. Li rastî jî wisa bû û ez bi temaşekirinê fêrî wê hunerê bûm, bêyî ku tu perwerdeyê bibînim."

Ew jî bo xebatê bê parzûn kirin

Rayan Îsmail destnîşan kir ku di Cot-meha 2021'an de dest bi projeya xwe kiriyê û got: "Karê min jî aliya xizm û hevalên min ve hat ecibandin. Hewl-dana min bextewariyêke bêhempa da min. Niha fîrotina min hewcdariyên min pêk tîne. Mişteriyên min jî beşên cuda yên civakê pêk tên. Ji Libnan, Kuweyt û Afrîkayê mişteriyên min hene. Ji bo formekî hûnerî ya estetîkê bê destxistin, hûnandina ta yek ji hunerên girîng ya çanda Ereban e."

'Hewl bidin ku bigihîjin tiştê ku we têr dike'

Rayan Îsmail peyama xwe jî bo jin û keçan parve kir û wiha dawî li axaftina xwe anî: "Berî her tiştî li karê ku hûn jê hez dikin bigerin, ne li karê ku tê pêşniyarîkirin û pêşkêşî we tê kirin û hewl bidin ku bigihîjin tiştê ku we têr dike. Ji ber ku hewesa ji bo tiştê ku em jê hez dikin rîya me ya afirînerî û serfiraziyê ya duyemîn jî em bala xwe bidin serkeftina akademîk, jî ber ku perwerdehiya domdar jî bo zarokek keç girîng e. Ger ew ne pêkan be nehelên ku ev mijar bibe asteng. Ji ber ku hûn dikarin bigihîjin karê ku hûn jê hez dikin ku hûn tê de serfiraz, serxwebûn û azweriyên we têr dike. Tecrûbeyên ku min di vê dema kurt de berhev kirin hişt ku ez hîn bêhtir ji xwe bawer bim."

‘Dosiya windayan û diyarkirina çarenûsa wan mijareke mirovî ye’

Rêveberiya Xweser komîteyeke taybet ji bo dîtin û diyarkirina çarenûsa kesên winda damezirand. Girêdayî kar û xebata vê komîteyê, berdevkê Komîta Windayan a Bakur û Rojhilatê Sûriyê, Xalid Umer da zanin ku mijara windayên pêkhateyên Sûriyê û diyarkirina çarenûsa wan, mijareke mirovî û yasayî ye. Herwiha Umer got, diyarkirina çarenûsa windayan, mijareke zehmet e û ji bo xebata me jî pêwîstî bi piştgirya navnetewî heye.

Reşo Mihemed/ Qamişlo

Rêveberiya Xweserîya Demokratîk a Bakur û Rojhilatê Sûriyê di 29'ê Tebaxa sala 2023'an de girêdayî biryargirtina navnetewî ya Neteweyên Yekbûyî, li ser damzrandina Komîta Windayan da erêkirin.

Ev komîte jî mijûldarî pîrsa kesên ku di encama kirîza Sûriyê, şer û pevçûnê rûdabûn de windabûne, dibe. Komîta Windayan bi armanca vedîtina kesên winda, di 10'ê Sibatê de weke yekem gav li ser asta kantona Cîrîrê dest bi karê xwe kir. Êdî malbatên kesên windayî rojên navendî û sêşeman dikarin serdana navendên erkdar bikin û agahiyan wan kesên winda bidin navendan. Herwiha têkildarî avabûn, kar û xebata Komîta Windayan, berdevkê komîteyê Xalid Umer ji rojnameya me re axivî.

Armanca ji damezrandina Komîteyê

Umer têkildarî mebesta avabûna

herêma Bakur û Rojhilatê Sûriyê, yên çarenûs û cihê wan ne diyar e û her kesê biyanî ku li herêma wenda bûye, winda ne. Bi şertê ku sedema windabûna wan di encama şerê çekdarî û rewşa bêewlehiyê de be. ”

Kar û xebata Komîteyê

Umer di derbarê kar û xebata komîta Windayan a Bakur û Rojhilatê Sûriyê de wiha axivî: “xebatên komîteyê di destpêkê de wê di warê berhevkirina dane û agahiyan de şinordar be. Pîrsa lêgerîna kesên winda ne ewqasî hêsan e weke tê texmînkirin. Di dema niha de çarçoveya kar û xebatê li ser asta kantona Cizîrê ye û di demeke nêz de wê navendên me li ser asta hemû kantonên din werin amadekirin. Xebata lêgerîna li kesên winda wê bi tevkerîna hemû saziyên Rêveberîya Xweser a Bakur û Rojhilatê Sûriyê were kirin. Herwiha em ê hewil bidin ku derbasî zindanên hikûmeta Şamê bibin.

Astengi

Berdevkê Komîteya Kesên Windayî Xalid Umer girêdayî astengiyên ku derdikevin pêşiya kar û xebata Komîteyê wiha da destnîşankirin: “ Di pêvajoya duymem jî xebata me de lêgerîna li kesê winda tê destpêkirin. Lê hin astengi der-

di kevin pêşiya lêgerîna li kesên winda. Yek jê ew e ku hejmareke mezin ji kesên winda hene û heta niha malbatên wan tu agahiyan nizanin, jiyana xwe ji dest dane. Malbatên wan kesan cihên gorên wan nizanin em ji bo vedîtina termên kesên mirî jî kar dikin. Di heman demê de gelek gorên komî û ferdî yên termên kesên nenas ên ku di destê çeteyên DAİŞ'ê de şehîd bûne, hene, ev jî weke kesên wenda tên naskirin û dîtina wan ne karekî hêsan e. Tevî wiha jî em ji bo diyarkirina nasnameya wan û radestkirina cenazeyên wan ji malbatên wan re, kar bikin. Li aliyekî din jî gelek kesên winda di nav zindanên hikûmeta Şamê de hene û lêgerîna li wan kesan û diyarkirina çarenûsa wan zehmet e. Lê dîsa jî divê her kes bizane ku dosyeya windayan mijareke mirovî û yasayî ye. Pêwîste mîna dosyayan mayî weke pîrsgirêka penaberan, girtiyên û dosyayên cuda yên girêdayî wê li ser wê kar were kirin.

Ev 35 mehîni bi ti awayî agahî jî Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan hilbijartina û dibin tecrîdek girankirî de li Girtîgeha Îmraliyê tê girtin, tu agahî nayên girtin.

Ev 35 mehîni bi ti awayî agahî jî Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan hilbijartina û dibin tecrîdek girankirî de li Girtîgeha Îmraliyê tê girtin, tu agahî nayên girtin.

Ev 35 mehîni bi ti awayî agahî jî Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan hilbijartina û dibin tecrîdek girankirî de li Girtîgeha Îmraliyê tê girtin, tu agahî nayên girtin.

Avakirina civakeke demokratîk

Hevserokê Desteya Rêveberîya Xwecihî ya Kantona Cizîrê Silêman Erebbaxaftina xwe wiha qedand: “Em li pêşiya pengavekî gelekî girîngin, bi taybet hemû kesên ku niha di nava xebatên şaredariyê de cih digirin, gel bi xwe ye, ew kes jî dixwaze rolekî ji bo ximet û nûnertiyeke rast bide meşandin. Herwiha kesên pîspor di vê xebatê de, em bang wan dikin ku tevî hilbijartina bibin, hem ji bo ew guhertin û veguhertinên gelekî girînge ku wê pêşeroja gelên me û rewşa xizmeta bajar bide diyarkirin, ji bona wê em bengewazî her kesî dikin ku bi rol û mîsyona xwe rawa. Ji ber şeweyê demokrasîyê he na ku civakê ber bi jiyaneke baştir bibe û ava bike.”

‘Şaredariyên demokratîk ji bo xizmeta gelan e’

Silêman da zanin ku şewazê nû wê daxwazên gel pêk bîne û wiha got: “Em dixwazin şaredarî bibe sistemekî demokratîk, sistemekî ku rastrast xwe bîngeh bigire û karibe biryarên xwe li gorî berjewendiyên gelê xwe ragihîne, di heman demê de, xweserîya wê ya darayî û rêveberî were parastin, ev yek dibe sedema ku şaredarî bêtir di aliyê xizmetê de kar bide meşandin. Em jî di wê baweriyê de ne ku heger hêz ji bo şaredariyan hat dayin, wê xizmeta civakê zêdetir bibe kirin. Ji ber sîstema navendî ya

‘Şaredariyên demokratîk ji bo xizmeta gelan e’

Ronaz Silêman/Qamişlo

Hevserokê Desteya Rêveberîya Xwecihî ya Kantona Cizîrê Silêman Erebbaxaftina xwe wiha qedand: “Em li pêşiya pengavekî gelekî girîngin, bi taybet hemû kesên ku niha di nava xebatên şaredariyê de cih digirin, gel bi xwe ye, ew kes jî dixwaze rolekî ji bo ximet û nûnertiyeke rast bide meşandin. Herwiha kesên pîspor di vê xebatê de, em bang wan dikin ku tevî hilbijartina bibin, hem ji bo ew guhertin û veguhertinên gelekî girînge ku wê pêşeroja gelên me û rewşa xizmeta bajar bide diyarkirin, ji bona wê em bengewazî her kesî dikin ku bi rol û mîsyona xwe rawa. Ji ber şeweyê demokrasîyê he na ku civakê ber bi jiyaneke baştir bibe û ava bike.”

ve tîn hilbijartin.

3-Şaredarî di meclisên gel û meclisên rêveber ên meclisan de nûnertiya xwe dikin. 4-Şaredarî di xebatên xwe de, xwe dispêrin demokrasîya rastrast. 5-Şaredarî bi riya koordînasyonê ku ji hêla meclisa yekîtiya şaredariyên demokratîk ên li Bakur û Rojhilatê Sûriyê ve tîn hilbijartin, koordîneyê di navbera xwe de dikin. Derbarê sîstema kar û xebatên Desteya Şaredariyan li gorî hevpeymana civakî Hevserokê Desteya Rêveberîya Xwecihî ya Kantona Cizîrê Silêman Erebbaxaftina xwe wiha qedand: “Em li pêşiya pengavekî gelekî girîngin, bi taybet hemû kesên ku niha di nava xebatên şaredariyê de cih digirin, gel bi xwe ye, ew kes jî dixwaze rolekî ji bo ximet û nûnertiyeke rast bide meşandin. Herwiha kesên pîspor di vê xebatê de, em bang wan dikin ku tevî hilbijartina bibin, hem ji bo ew guhertin û veguhertinên gelekî girînge ku wê pêşeroja gelên me û rewşa xizmeta bajar bide diyarkirin, ji bona wê em bengewazî her kesî dikin ku bi rol û mîsyona xwe rawa. Ji ber şeweyê demokrasîyê he na ku civakê ber bi jiyaneke baştir bibe û ava bike.”

1-Şaredarî li gorî yekîtiyên şaredariyên demokratîk li Bakur û Rojhilatê Sûriyê xwe bi rêxistin bike. 2-Meclisa Şaredariyan û hevserokê wê he 2 salan carekê ji hêla gel

hevserokên şaredariyan di asta Bakur û Rojhilatê Sûriyê de, rasta xwe ji aliyê gel ve tîne hilbijartin, herwiha ev meclis û hevserokên şaredariyan nûnertiya xwe di nava meclisên cîbcîkar û yên teşrîiya gelan de dibînin, li gorî vê yekê jî xweserîya xwe diparêzin. Berî niha jî di nava sîstema Rêveberîya Xweser de, girêdana şaredariyan bi meclisên kanton û bajaran re gelekî zêde bû, rêveberîya wê û meclisa wê, nûnerên wêbûn, ev bi encûmena cîbcîkar ya her herêmekê re jî girêdayibû. Lê ku şeweyê sîstema nû wê xweserîya şaredariyan bê avakirin, her kantonekî jî wê yekîtiya şaredariyên demokratîk were avakirin û nûnerê van yekîtiyan jî di meclisên gelan de cih bigirin.”

Li gorî hevpeymana civakî xebatên şaredariyê wê birêve biçin

Silêman Erebbaxaftina xwe de da eşkerekirin ku heta niha jî sistemekî rêveberî heye şaredarî jî aik ji vê sistemê ye û wiha got: “Heta niha jî sistemekî Rêveberî û girêdanekî saziyên di nava Rêveberîya Xweser de heye, em jî parçek ji vê sistemê ne, hem komîteya Şaredariyan li kantonan û Desteyên Şaredariyan di nava

Di 3'ê salan de HRE 324 çalakiyên bibandor li dar xistine

Hêzên Rizgariya Efrînê bilancoya çalakiyên ku li dijî dagirkeriya Tirk û çeteyên wê li dar xistine yên di navbera salên 2020 heyanî 2023'an de ragihandin. HRE'ê da xuyakirin ku hêzên wan di nava 3'ê salan de 324 çalakiyên bibandor li dar xistine.

Navenda nûçeyan

Encamên çalakiyên sala 2020'an

HRE'ê da zanin ku hêzên wan di sala 2020'an de li hember artêşa Tirk dagirker û komên çete yên girêdayî wê, bi giştî 153 çalakî li dar xistine, herwiha di van çalakiyan de 265 çete û leşker Tirk yên dagirkerhatin kuştin, ji wan 235 ji komên çete, 30 ji artêşa Tirk a dagirker in. Di heman demê de 214 çete û leşkerên dagirker birîndarbûne, ji van 172 ji komên çete, 42 jî ji artêşa Tirk a dagirker in.

Encamên çalakiyên sala 2021'an

HRE diya kir ku hêzên wan di 6 mehên despêkê ya sala 2021'an

de li hember artêşa Tirk a dagirker û komên çete, bi giştî 67 çalakî li dar xistin. Di van çalakiyan de; 1 ji wan serleşker, 31 leşker hatin

kuştin, 27 leşker hatin brîndar kirin. 2 endamên MIT'ê hatin kuştin, 2 endamên MIT'ê jî hatin birîndar bûne. Herwiha personelek artêşa Tirk a dagirker hat kuştin. 2 ji wan serçete bi giştî 79 çete hatin kuştin, 83 çete jî hatin brîndar kirin.

Encamên çalakiyên sala 2022'an

HRE'ê da zanin ku hêzên wan di sala 2022'an de, li hember artêşa Tirk a dagirker û çeteyên wê 70 çalakî hatin lidar xistin. Di encama van çalakiyan de 20 polîsên taybet (PÖH), 72 leşkerên artêşa Tirk û 112 çete hatin kuştin, 16

polîsên taybet, 67 leşker û 56 çete jî birîndar bûn.

Encamên çalakiyên sala 2023'an

HRE'ê ragehand ku di sala 2023'an de Hêzên Rizgariya Efrînê rêze çalakiyên bi bandor li hember dijmin pêk anin. Bi giştî 34 çalakî li dar xistin. Di van çalakiyan de 3 polîs, 19 leşkerên dagirkerê hatin kuştin, her wiha 32 leşker û 6 polîs hatin birîndar kirin. 70 çete hatin kuştin û 58 çete jî birîndar hatin xistin.

Pergala Îmraliyê pergala qirkirina gelê kurd e

Navenda Nûçeyan

Komploya Navneteweyî ku di 9'ê Cotmeha 1998'an de li dijî Rêber Abdullah Ocalan hat destpêkirin bi dijarî didome. Ev 35 mehîni bi ti awayî jî Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan ku dibin tecrîdek girankirî de li Girtîgeha Îmraliyê tê girtin, tu agahî nayên girtin.

Ev 35 mehîni bi ti awayî agahî jî Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan hilbijartina û dibin tecrîdek girankirî de li Girtîgeha Îmraliyê tê girtin, tu agahî nayên girtin.

Ev 35 mehîni bi ti awayî agahî jî Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan hilbijartina û dibin tecrîdek girankirî de li Girtîgeha Îmraliyê tê girtin, tu agahî nayên girtin.

Ev 35 mehîni bi ti awayî agahî jî Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan hilbijartina û dibin tecrîdek girankirî de li Girtîgeha Îmraliyê tê girtin, tu agahî nayên girtin.

Navenda nûçeyan

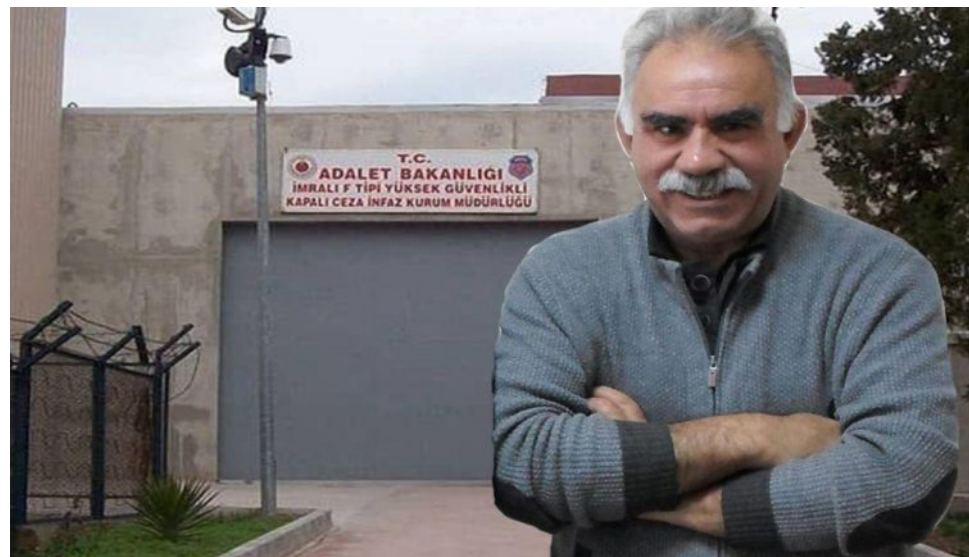
Çalakiya greva birçibûnê ku girtiyên siyasî li girtîgehên Bakurê Kurdistan û Tirkiyeyê bi daxwaza Ji Abdullah Ocalan re azadi, ji bo pîrsgirêka Kurd çareserî' dane destpêkirin, 90 rojin bi biryardarî berdewame.

Girtiyên siyasî yên li girtîgehên Bakurê Kurdistan û Tirkiyeyê ji bo azadiya fîzîkî ya Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan û rakirina tecrîdê, dest bi greva birçibûnê ya

Gelê Kurd Abdullah Ocalan lê hatiye ragirtin. Derbarê mijarê Însiyatîfa Sûriyeyê ya ji bo azadiya Rêber Abdullah Ocalan daxuyanî da. Di daxuyaniyê de hate diyarkirin ku rewşa ne aram a ji ber erdhejan û bandorên wê fikarên gelê Kurdistanê û gelên aşîxwaz û demokrasîxwaz li ser rewşa Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan zêde dikin. Herwiha di daxuyaniyê de hate gotin: “Ji ber fikarê me yên der barê rewşa Rêbertî de, her wiha ji ber bawerîya me bi girîngiya rêxistinên tenduristî û hiqûqî yên cihanî û Ewropî, em careke din bang li wan dikin ku rola xwe pêk binin, dewleta Tirk neçar bikin bila di zûtirin dem de Rêbertî bibe cihekî ewle û tendurist û bila destûr bide malbat û parêzerên wî ji bo di zûtirin dem de wî bibînin.

CPT hevkarra Sûcên Îmraliyê ye

Li aliyekî di hat ragehandin ku heyeteke CPT'ê di navbera 13-22'ê

Sibata 2024'an de ji bo vekolana pêkanînen li ser kesên di girtîgehên ewlekariya bilind de tên kirin, serdana Tirkiyeyê kir. Lê bê ku serdana Îmraliyê bike vegeyriyaye.

Li gorî daxuyaniya li ser malpeya fermî ya Komîteya Pêşgirtina Êşkenceyê ya Konseya Ewropa (CPT) ji bo lêkolîna pêkanînen li dijî kesên di girtîgehên ewlekariya bilind de tên girtin, hat ziyaretkirin. Li gorî daxuyaniyê, têkildarî rewşa

girtiyên ku niha li Saziya Cezayê Giran a Tîpa F a Îmraliyê tên girtin, têkildarî têkiliyên wan ên bi rayedarên peywendîdar, bi taybet bi derve re, hin mijar jî hatin rojevê. Her çend mijarên derbarê Îmraliyê de bi kirandêrên Tirk re hatibe nîqaşkirin jî, tê fêmkirin ku tu serdan li Girtîgeha Îmraliyê nehatiye kirin û dema ku saziyên cezayê yên ku heyet ziyaretkirine hatine nivîsandin, Îmraliyê di listeyê de cih negirtiye.

3'ê mehîni girtiyên siyasî ji bo azadiya Rêber Apo di gireva birçibûnê de ne

Navenda nûçeyan

Çalakiya greva birçibûnê ku girtiyên siyasî li girtîgehên Bakurê Kurdistan û Tirkiyeyê bi daxwaza Ji Abdullah Ocalan re azadi, ji bo pîrsgirêka Kurd çareserî' dane destpêkirin, 90 rojin bi biryardarî berdewame.

Girtiyên siyasî yên li girtîgehên Bakurê Kurdistan û Tirkiyeyê ji bo azadiya fîzîkî ya Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan û rakirina tecrîdê, dest bi greva birçibûnê ya

wiha gotin: “Ji bo rakirina tecrîda li ser Rêbertiya me, me di 27'ê Mijdara 2023'yan de dest bi greva birçibûnê kiribû û me ragihandibû ku dê di 15'ê Sibatê de derbasî qonaxeke din bikin. Lê belê ji bo bandorê li pêngava li derve hatiye destpêkirin û li xebatên hilbijartinê neke, me biryar da ku piştî hilbijartinê derbasî qonaxeke din bikin. Em çalakiya xwe ya greva birçibûnê ya dorveger hate piştî hilbijartinê dirêj dikin.”

KOMPLOYA MEZIN A GLADÎOYÊ ...Pêvajoya Îmraliyê.(1)

Abdullah Ocalan

Beşa herî girîng a komploya mezin a Gladîoyê li vir li Îmraliyê hewl didan pêk bînin. Şefê yekîneya ez anîm Giravê General Engin Alan e, û wezîfeya wî bi xwe jî vê rastiyê têra xwe zelal dike. Engin Alan bi awayekî fermî şefê Fermandariya Hêzên Taybet ango şefê Gladîo Tirk bû. Rayedara Koseya Yekîtiya Ewrûpayê ya ez li giravê pêşwazî kirim pîrr baş nişan dida ku Yekîtiya Ewrûpayê çiqasî di nava wê komploya de ye. Bi vî awayî hevpeyman rêveberiyên DYE, YE û Dewleta Tirk derdiket holê. Operasyon jî serî heta binî di bin berpirsiyariya siyasî ya DYE û YE de hat meşandin. Ango jî aliyê Gladîo NATO ve hat meşandin. Ji sê nişaneyên me îşaret bi wan kir (şewirmendê Serokê DYE'yê Clinton General Galtieri, li ser navê komiseriya siyasî ya YE rayedara jin û Şefê Fermandariya Hêzên Taybet Engin Alan) ti tefsîreke din nîne vê piştrast bike. Ev rastî piştre derketin holê, lê min ti carî bawer nekiribû ku hêzên min bê tesîr dikin hêzên hukûmeta Tirk ninin, lê ez bi temamî li vê mekanîzmayê serwest nebibûm. Pêvajoya derveyî awayê wê yê rast gelekî cuda nişan didan. Pîrr zêde hewl didan nişan bidin ku hukûmeta Tirk bi ser me de tê û encam digire. Dema wan ez radestî Tirkiyê kirim hêzên min vî jî vê îddiaya min piştrast dike.

Li Giravê eskerê ez pêşî pêşwazî kirim albayekî bi paye yê bi kincên eskerî bû. Xwe weke nûnerê Fermandariya Giştî da naskirin. Bi awayekî dualî û bi dizî axaftinên girîng kiribûn û ev yek bi kêr dîtibû. Paşê dema jêpirsinê bi awayekî fermî dest pê kir heman rayedarî axaftinên girîng û cihê kiribûn. Jêpirsinê çeprast deh rojan dewam kiribû û tede heyeteke jî çar yekeyên ewlekariyê (Fermandariya Giştî, Cindirme, Emniyet û Îstixbarata Millî) pêkhatî cih girtin. Di vê navberê de min kaseteke xîtabî fermandaran bike qeyd kir. Paşê bi mehan em bi awayekî sohbetwarî axivîn. Hinek kesên din jî car caran diketin dewreyê û jî Ewrûpayê jî car caran hinek hejret dihatin.

Min bi têngîhiştineke parêzname amade kir ku xisleta komploya navneteweyî ya pêvajoya Îmraliyê li ber çavan girt. Kesên bi bîrewerîyê hişk a tirkperestiyê û li ser navê tirkîtiyê tevdiqeriyên bi rastiyê re têkiliya wan qut bûbû. Li

gorî xwezaya wan nebû ku karibin li felsefeya li pişt komploya serwest bibin. Ji ber ku bi kêmanî bi qasî sedsalekê vê felsefeya komploya avahiyên xwe pêk anibûn û ew jî berhemên wan bûn. Lewma mirov nikaribû li bendê be ku ew van pêkhatiyên hatibûn avakirin înkâr bikin û bi awayekî rexnegir nêzik bibin. Hem di dema dadgehkirina komediwarî de, hem jî di pêvajoya hukimxwarina min de bê mane bû ku ez ji wan li benda guhertineke erênî ya îradeyê bûma. Nûnerê Serokatîya Fermandariya Giştî ya Artêşê bi pistepist hinek tişt gotin. Di şertên heyî de mirov jî pêkhatina gotinên wî bawer bikira wê safikî bûya. Jixwe ne xwediyê wê hêzê bûn ku gotinên xwe bi cih bianiyan. Ji bo min sistemeke DYE li pişt wê û di kontrola YE'yê de veditibûn. İngilîstanê ev veditin hûnandibû û li hev anibû, ya para Tirkan jî diket pêkanîn bû. Gelekî girîng e ku mirov zêhniyeta felsefî û polîtîk a li pişt komploya fêhm bike. Ez tîm û diçim, dizivîrim û timtûtîm tînim ziman ku komplo bîngeheki xwe yê sedsale heye. Min behsa wan komployan kir ku di her demê de gava qonaxekê bûn. Mirov bi carekê dikare bi sedan jî van komployan mînak bide û rêz bike, hema bi tenê ji van ên li dijî Kurdan komploya Alayên Hemîdiye, di sala 1959'an de doza 49'an û di sala 1960'î de doza 400'an, kuştina Faik Bucak û kuştina Sait Kirmizitoprak jî aliyê PDK'ê ve, di sala qonaxa avabûna îdeolojîk a PKK'ê de bi sedan komployan jî aliyê heman zêhniyetê ve hatine organîzekirin. Komlogeran ev weke hunerê hosteyane yê desthilatdariyê dihesibandin. Ango komplo giyan û amûrê herî girîng ê hunerê desthilatdariyê ye. Ji sedî sed diviyabû ev huner jî bo Kurdan li ser bîngehê komploya bihata meşandin. Eger komplo bi rêbazêke eşkere bihata meşandin wê bibûya ango 'Kesê Nayê Xwestin' îlan kirim. Ev ne gaveke besit bû, ji ber ku vê gavê jî destpêkê ve encam girîng dikir. Baş e, helwesteke bi vî rengî ya ji bo Xumeynî, ji bo Lenîn nehatibû nişandan, çima ji bo min hat nişandan? Min di gelek beşên parêznameya xwe de hewl da der barê bersiva vê pîrsê de

heta bigihîje qirkirinê dabe pêşiya xwe jî wê re amûrek jî bîlî komploya û zêhniyeta rê dide wê tineye. Li vir a girîng ew e, mirov hêzên di nava komploya de cih digirin rast nas bike û bide naskirin. Ez divê diyar bikim ku di pêvajoya Îmraliyê de ez di vê mijarê de ke-tim tengasiyê. Ji ber ku di nava komploya de hêzên gelekî di nava nakokiyê de hebûn. Ji DYE'yê heta kîfweş bûbûn hejmarê wan têra xwe hebû. Dinya fermî mîna ku di şexsê min de dijmîne xwe yê herî bi tehlûke xistibe quncikê û tengav kiribe. Di nava PKK'ê de jî kesên ku bawer dikirin deriyên siberojê li wan vedibin û firsend çêdibe çawa bixwazin wisa bikin, hejmarê wan ne kêmbû. Bêguman bi danasîneke giştî û sereke mirov dikare bibêje, bi tevahî hêzên behsa wan tê kirin, ji wan beşên ku li pey berjewendiyên modernîteya kapitalîst a bûbûn diçin, pêk tên. Ez li hemberî zêhniyeta wan a faşîst û lîberal û ji bo berjewendiyên pîrraniya wan tehlûke bûm. Mînak İngilîstan di nava wan hêzan de ya herî bi tecrûbe ye. Ji bo min li Ewrûpayê polîtîka nekirana vê hêzê gava pêşî avêt. Min çawa gava xwe avêt neavêt Ewrûpayê ez tavilê weke 'persona non grata' ango 'Kesê Nayê Xwestin' îlan kirim. Ev ne gaveke besit bû, ji ber ku vê gavê jî destpêkê ve encam girîng dikir. Baş e, helwesteke bi vî rengî ya ji bo Xumeynî, ji bo Lenîn nehatibû nişandan, çima ji bo min hat nişandan? Min di gelek beşên parêznameya xwe de hewl da der barê bersiva vê pîrsê de

hinek agahiyên mirov pê bi ser meseleyê ve bibe, bidim. Ji lewra hewce nake mirov dubare bike. Bi kurtî, li pêşiya hesabên dused salan ên hegemonîk ên li Rojhilata Navîn, nexasîm li pêşiya polîtîkayên li ser Kurdistanê (bi kurtî, ez li pêşiya polîtîkaya ji Komara Tirkiyê re dibêje "Mûsil û Kerkûkê bide, Kurdên xwe tine bike" bûbûm asteng) ez weke kelemekî ciddî derketibûm holê. Ez hêdî hêdî li dijî pîlansaz û pêkhêneran bi tehlûke dibûm. Derdê DYE'yê jî cuda bû. Dixwest Projeya Rojhilata Navîn a Mezin bixe dewreyê. Ji bo vê jî bûyerên li Kurdistanê bi qasî ku bibin kîlîta vê gavavêtinê girîng bûn. Li gorî konjonkturê bi kêmanî diviyabû ez bihatata bêtesîrkirin. Di wan rojan de tesfîyekirina min li gorî polîtîkayên wan ên global di cih de bû. Rûsya di dîroka xwe de bi krîzeke ekonomîk a girîng re rûbirû bûbû û gelekî bi lez pêdiviya wê bi krêdiyê hebû. Eger ji bo derdê wê bibûya derman, ti sedem tinebû jî bo ku di komploya li dijî min de cih negire. Jixwe yê din birayên piçûk ên sernem ên 'Kekê mezin' bûn. Her gotina wî datanîn ser serê xwe. Ji bo çepgirên Tirk (li derveyî îstîsnayan), hevkarên Kurd û kesên di nava PKK'ê de nerehet, firsendek hebû ji bo ji hevrikerî xwe yê ciddî rizgar bibin. Li gorî tehlîla dawî, felsefeya herî li jêr a di binê wê helwesta wan de felsefeya berjewendiyên rojana yê lîberalîzmê, pragmatîzm û egoîzm e.

Dem a ev van dibêjim, ez bawer dikim ku bi vî awayî rastiyê hinekî din zelal dikim. Di wan rojan de jî bo mirov karibe alîgirê azadiya Kurdistanê û bidestxistina nasnameya Kurdan be, divê mirov karibe ji her cure berjewendiyên rojana yê lîberal, pragmatîzm û egoîzmê bihuribe, û her tişt mirov neçar dibe û fermanê dide mirov -çî çepgirî û çî rastgirî- divê jî ji yana modernîteya kapitalîst dest bikişîne yan jî li ber wê rabe. Berevajî din-ya wan rojan ew dinya bû ku lîberalîzma global jî bo şerê fetihkirina dinyayê rabûbû pê darê. Di wan salan de faşîzma lîberal li nava dinyayê serweriya xwe îlan dikir. Ji aliyê polîtîk ve, Rojhilata Navîn navenda têkoşîna hegemonîk bû. Têkoşîna li ser Kurdistanê di warê hesabên hegemonîk de bi rola kîlîta radibû. Pozîsyona îdeolojîk a polîtîk a PKK'ê bi hesabên hegemonîk re di nava nakokiyêke eşkere de bû. Ango bi tesfîyekirina min re pêşî li van hesabên vedibû.

Giringiya Ziman

Ahmet Aktaş

Ziman, di jiyana mirovan de çendî bi hewce ye, tê zanin. Zanyarên civakî û filozof jî dibêjin, di jiyana mirovahiyê de sê himên sereke hene: Ziman, niştîman û bawerî. Hinek kes nijadan jî, ji himên bîngêhn destnîşan dikin, lê ev tîgîna nijad û ziman pêkve tîm jîmartin û jixwe heke ziman nebe, hebûna netewê wate dimîne. Weke mînak tê gotin ku cudahiya nabebera mirovan û ajalên ziman e, heke ziman nebe ti cudahî di navbera mirov û lawiran de namîne! Bi xêra/bi saya zimên, tîgîhandina mirovan jî hevdu bi lezîr dibe û dikarin zûtir serpehatiyan xwe pêşkêşî hev bikin û zêdetir sîd werbigirin. Lewma bi derketina ziman re, pêşketina tîkîliyan mirovan, zanebûn û geşbûna civakî ya giştî jî pir lezîr bû. Ji ber vî aliyê kêrhatî yê zimên ê ji bo zanebûn û pêşketina hişmendîya mirovan, êrîşên desthilatan ên talan û dagirkeriya li dijî bindestan jî despêkir, êdî şer û pevçûn ket nava civakan û gelan û heta îro dewam dike. Li bo ku mirov/gel zane nebin, bindest binimîn, ji serdestan re koletî û xulamtiyê bikin, divê rêya zanebûn û xurtbûna hişmendîya wan were girtin! Li ser vî mijarê, Makyavell ê aqilmendê prens û qiralan, wisa şîretan li wan dike: Heke hun dixwazin gelekî/nijadekî bixin kole an li bin destê xwe xulam bihêlin, divê pêşî hûn zimanên wan asimile bikin! Jixwe ew zihniyet û siyaseta netewewê a ku nûha jî dibêjin yek netewewê, yek ziman, yek û yek, yek, yek.... di vê serdemê de pêşengîya wê siyaseta malxerab Receb Erdogan dike. Recep Erdogan û D.Başçeli, ne bi tîne kurdkiyê li ser hemû Kurdistanê didin meşandin, belê mirov dikare bête qirkirinê, li her deverê ku destdêve jî, li ser hemû gelan û baweriyên serhildêr qirkeriyê pêktînin. Jixwe jî dirûşma wan a "yek ziman, yek netew û hwd." jî, ew zihniyeta qirker diyar dibe! Di kiryarî de jî li Başûr û bi taybetî li Rojava hemû herêmên dagirkirî; li Efrînê, Girêspî, Serêkaniyê û hwd. sazîyên tirkîkirinê ava kirine, perwerde jî kirine bi zimani tirkî! Di encamê de, li dijî zihniyeta wan a qirker û sistema "yek yek", divê bi zihniyeta jiyana hevpar û azad a pir ziman, pir netew, pir bawerî, bi naveroka Neteweya Demokratî û sistema Konfederalîya Demokratî siyasat û xebat were meşandin. Bêguman li vîra, mijara jî bo her gelan perwerda bi zimânê dayîkê, mijarek sereke û bîngêhn û li Rojava mînakê vê pergale/sîstemê gelek bi pêşkêçiyê û divê hîn pirtir were bipêşxistin! Di 2014'an de bi damezrandina Rêveberîya Xweser re zimânê kurdî, bû zimânê fermî yê dibistanan. Helbet her pêkhatiyek jî, dikare bi zimânê xwe perwerde bike. Li goreyî agahiyan li Rojava, 4 hezar û 798 dibistan, 42 hezar û 1172 mameste û 860 hezar û 729 xwendekar hene. Perwerde, bi sê zimana ye: kurdî, erebî û suryanî. Her wiha çerkez, ermen, tirkmen û hwd.hemû pêkhatê. Hilbet divê mînakê Başûr jî di ber çavan re were derbas kirin û ew bandora siyasî ya neyinî ya li ser zimân û perwerdeyê were dîtin û hevkarîya li gel Rojava were xurt kirin. Jiyan, bi zimânê dayîkê xweş e!

'Bi ramanên Rêber Apo ciwan ber bi azadiyê ve dimeşin'

Ciwanên jin yê Bakur û Rojhilatê Sûriyê anîn ser ziman ku ev 25 sal in ku Rêber Abdullah Ocalan li Îmraliyê li ber xwe dide. Herwiha ciwanên jin dan tekezîkirin ku ciwanên cihanê bi firir û felsefeya Rêber Apo ber bi azadiya wî ya fizîkî ve dimeşin.

Navenda nûçeyan/ Qamişlo

Ji 10'ê Cotmeha sala 1998'ê heta 15'ê Sibata 1999'an hêzên desthilatdar yê cihanî revandina Rêber Apo kiribûn armanca xwe ya sereke. Di encama pîlanê wan de jî Rêberê gelê kurd Abdullah Ocalan, di 15'ê Sibata 1999'an de bi hevkarîya istixbaratên cihanê weke SIA ya Amerîkî û MITA ya dewleta Tirk a faşîst hat revandin. Herwiha ji destpêka dîlgirtina Rêber Apo û heta niha tecrîdeke giran li ser tê feriz kirin. Bi bêdengîyêke cihanî jî Adara 2021'ê de tu agahî jî Rêber Apo nehatine girtin. Têkildarî Komploya Navneweyî ya li ser Rêber Apo û azadiya wî ya fizîkî jinên ciwan yê Bakur û Rojhilatê Sûriyê jî rojnameya me re axivîn.

'Felsefeya Rêber Apo gelên bindest dan hişyarkirin'

Mîdiya Miqted da zanîn ku Rêber Apo bi fikir û felsefeya xwe gelên cihanê yê bindest hişyar kir û wiha got: "Ev 25 sal li ser Komploya Navnetewî ya ku li dijî ramanwarê kurd Rêber Apo hat meşandin re derbas dibe. Di

Hêva Bekir

'Xebatên ku îro ciwan dikin, bi saya Rêbertî ye'

heman demê de ev bûye 25 sal in ku Rêber Apo di nav zindana Îmraliyê de berxwedaniyêke mezin dike. Ew bi fikir û felsefeya xwe li dijî hêzên serdest yê ku gelan dikin kole, xebatê dike. Em dizanin ku sedema hilweşandina hemû şoreşên kurdan jî ber siyaseta impratoriyeta Osmanî ya qirêj bû. Di dema niha de jî ji ber peywendiyên dewleta Tirk a faşîst bi hêzên komploger re, Rêbertî da girtin. Sedem ew bû ku Rêber Apo xwediyê pirojeya Neteweya Demokratîk a ku ji bo gelên bindest rîya çareserîya azadiyê bû. Bi saya ramanên Rêber Apo jî gelên bindest hatin hişyarkirin ku êrdî pêwîste civak li dijî serdest û kesên ku dixwazin gel kole bikin, tîkoşînê bikin. "

Nûçeghena Ajansa Jinnews'ê, Mîdiya Miqted destnîşan kir ku xebatên ciwanan bi saya felsefeya Rêber Apo ye û wiha axivî: "Bi destpêkirina Têvgera Rizgariya Kurdistanê re, êdî gel, ciwan û Gerîla bi pêşengtiya Rêber Apo, li dijî dewleta Tirk xebateke şoreşgerî hat destpêkirin. Herî zêde jî ciwanan xwe bi rêxistin kirin û li hember dagirkeriya Tirk a faşîst bi hêzên komploger re, Rêbertî da girtin. Sedem ew bû ku Rêber Apo xwediyê pirojeya Neteweya Demokratîk a ku ji bo gelên bindest rîya çareserîya azadiyê bû. Bi saya ramanên Rêber Apo jî gelên bindest hatin hişyarkirin ku êrdî pêwîste civak li dijî serdest û kesên ku dixwazin gel kole bikin, tîkoşînê bikin. "

Biryara 2254'an jî bo çareserîya pîrsgirêka Sûriyê ye

Ayşa Silêman/ Qamişlo

Endama Meclîsa jinên Sûriyê û Rêvebera Ofîsa Qamişlo Mekiya Hiso diyar kir ku di 18'ê Berfanbara 2015'an biryara 2254'an jî aliyê Netewên Yekbûyî ve hat li darxistin bi armanca çareserîya pîrsgirêka siyasî jî bo kirîza Sûriyê.

Sedema derketina biryara 2254'an

Mekiya Hiso diyar kir ku biryara 2254'an a ku bitaybet jî bo rewşa Sûrî derket, ji ber ku di sûrî de gelek alûzî, pîrsgirêk û gelek komên çete derketin û her komek jî wan navekî cuda li xwe kir û di bin navê parîstina sûrî de tevger kirin û wiha got: "Van çeteyan ferîmê de. Di heman demê de komên ku wekî "Terorîst" tîne hesibandin, di nav de DAİŞ û Cephet El-Nusra, Çalakîyên êrîş

û parastinê yê li dijî van çeteyan were dewam kirin, Ji bo şopandina agirbestê dê mekanîzmayek bê avakirin. Di derbarê biryara 2254'an ya ku ji bo çareserîya pîrsgirêka Sûriyê de derketibû, endama Meclîsa Jinên Sûriyê û Rêvebera Ofîsa Qamişlo Mekiya Hiso jî rojnameya me re axivî.

îro guhertin di sistema rêjîma Sûrî de çênebûye, lê belê di nav gelê Sûrî gelek kuştina navxweyî bû, ji ber vê yekê gelek kongir lidarketin da ku biryarek were danin; ji bo vî pîrsgirêka Sûrî, wek; Kongirê Cinêv ya yek, du û kongirê Vîyêna hatin li darxistin û tede hat niqas kirin ku divê çareserî jî vî pîrsgirêkê re were danîn, ji ber ku gelek zirar gihaye gel û bi taybet li ser jinê, 2013'an de hevdiştin di nav 40 dewletan de hat kirin, heta 2015'an jî alûziya di hundirê Sûrî de çareser nebû bû. Di 15'ê Berfanbara sala 2015'an de biryara navneteweyî ya 2254'an derket tede; çareserî jî bo pîrsgirêka gelê Sûrî di aliyê siyasî de were kirin, şerê leşkerî bisekine û kesên koçber bûn jî bikaribin careke din vegeerî bajarê xwe. Her wiha rola rêjîma Sûrî jî jî destpêka alûziyê heya roja îro bi heman deng û siloganan bang dike, heya roja

nasnameya wan were eşkere kirin, wekheviya pêkhatayan di hundirê sûrî de jî çêbibe biryarê ev xal di nava xwe de dihawand."

Sedema nepêkanîna vî biryarê

Endama Meclîsa jinên Sûriya yê û Rêvebera Ofîsa Qamişlo Mekiya Hiso dawî li axaftina xwe anî û wiha got:"Ne pêk anîna vî biryarê heta niha sedema wê ne qebûl kirina hikûmeta Şamê jî van xalan re û bi taybet jî xala ku eşkerekirina nasnameya kesên ku di girtîgehan de. Her wiha ne

serkeftî jî bo azadiya fizîkî ya Rêber Apo biavêjin pêş. "

'Divê ciwan bi felsefeya Rêber Apo tîkoşînê bidomînin'

Endama Kordînasîyona Jinên Ciwan a Bakur û Rojhilatê Sûriyê, Hêva Bekir anî ser ziman ku heta azadiya fizîkî ya Rêber Apo nêwe bidestxistin, wê rihetî nekeve rihê ciwan û wê têkoşînê berdewam bikin û wiha got: "Me weke tevgera Ciwanên Şoreşger û Yekîtiya Jinên Ciwan bi vîna xwe li ser bîngeha ramanên Rêber Apo li tevahiya Bakur û Rojhilatê Sûriyê dest pê kir. Çima Rêbertî wateyê berdewamkirin. Herwiha gelê kurd û tevahiya gelên cihanê bi daxuyanî, meş, civîn û hwd... ji bo azadiya fizîkî û bi destxistina mafê gelê kurd xebateke bêhempa dikin. Di heman demê de ev çalakîyên ku li ser asta cihanê tên kirin jî bi pêşengtiya ciwanan e. Di heman çarçoveyê de jî konfransa ciwanên cihanê li paytexta Ferensayê hat lidarxistin. Bi vî awayî hemû ciwanên cihanê bi fikir û felsefeya Rêber Apo karibûn gavên mezin û

qebûl kirina wê jî her kesê ku cihê xwe di biryara çareserîya sûrî de bigire. Di heman demê de gelek dewlet di bin navê çareserîya pîrsgirêka Sûrî de derbasî sûrî bûn, lê hat diyar kirin ku ji bo berjewendiyên xwe hatine, dewleta dagirker di kongira Cinêvê de got nabe ku PYD'ê hazir bibe di vî kongirê de, ji ber ku dizane PYD'ê ya herî demokrase û dikare pîrsgirêka Sûrî çareser bike. Rêveberîya Xweser hazire jî her tiştî re da ku ev biryar pêk were, ji roja damezrandina xwe ve bang dike ku pîrsgirêka Sûrî çareser bibe û herkes di Sûrî de xwedî maf be. Herwiha destûreke nû jî bo Sûriyê were dayîn û hemû pêkhatê tevî van destûran bibin. Bangewaziya me ew e ku em bikaribin dengê xwe bigihînin her kesê û bikaribin çareseriyê jî bo pîrsgirêka Sûrî bibînin û bi yek dengî bang bikin da ku bikaribin bandorê li raya giştî bikin."